

Plasti v obeh TJ kažejo na človekovo dejavnost pri oblikovanju te plasti. Teren je bil v bližnji preteklosti večkrat rigolan, nasipan in planiran. Morebitnih arheoloških intaktnih plasti nismo zasledili.

Geološka osnova leži na globini 90–135 cm pod površino.

V plasteh so prisotni odlomki starejšezelznodobne, rimskodobne in recentne keramike ter rimskodobnega in recentnega gradbenega materiala, ki kažejo na prisotnost intaktnih arheoloških plasti na tem območju pred globokim rigolanjem od 19. stoletja naprej. Tako so bile intaktne plasti uničene že pred postavitvijo zidanice. Prazgodovinska keramika verjetno predstavlja akumulacijo z bližnje višje ležeče železnodobne naselbine. Prisotnost erozijskega nanosa z rimskodobnim gradbenim materialom priča o možnem rimskodobnem najdišču v neposredni bližini parcele.

Philip Mason, Maša Sakara Sučević, Ildikó Pintér

219

EŠD: 21419

Naselje: *Vinji Vrh pri Semiču*

Občina: *Semič*

Ime: *Vinji Vrh pri Semiču – arheološko najdišče*

Sv. trojica

Področje: *A*

Obdobje: *eneolitik, bronasta doba, rimsko obdobje*

Vrsta dela: *6, 7*

Arheološka izkopavanja na trasi belokranjskega vodovoda Nestoplja vas–Gradac, odsek Nestoplja vas–Klošter so se izvajala na podlagi rezultatov arheološkega ekstenzivnega in intenzivnega pregleda ter vrednotenja, ki so potrdili prisotnost arheoloških najdb. Zaradi ogroženosti arheološkega najdišča so bila gradbena dela ustavljena in se je določil obseg arheoloških izkopavanj.

Izkopavanja so z ekipo ZVKDS, OE Novo mesto, pod vodstvom doc. dr. Philipa Masona, univ. dipl. arheologa, in Tine Britovšek, absolventke arheologije, prva dva tedna pa tudi pod vodstvom absolventa arheologije Nika Vareška potekala v času od 13. 4. do 8. 6. 2005. Območje raziskav je bilo omejeno na dve sondi, in sicer na območjih, kjer je bila poškodovanost najdišča največja in kjer je bila po predhodnih arheoloških pregledih najdena največja koncentracija arheoloških najdb.

Geološka podlaga je kredni, pretežno mikritni apnenec s pogostimi lupinami mehkužcev. Na njej je rdečkasta »terra rossa«. Navzgor si stratigrafsko sledijo koluvalni horizonti. Zdi se, da je primarni izvorni material za te koluvalne horizonte prav

»terra rossa« (Verbič, T., Poročilo o geološkem ogledu arheoloških izkopavanj na Vinjem Vrhu pri Semiču, junij 2005).

Sonda 1 v velikosti 32 x 4,5 m je bila zakoličena na parcelni številki 754/1 k.o. Vinji Vrh pod cerkvijo Sv. trojice, približno 30 m zahodno od nje, znotraj kraške vrtače. Ob severnem robu sonde 1 so izvajalci še pred izkopavanjem izkopali del jarka za vodovod (32 x 1,8 x 1,5 m). Z nenadzorovanim posegom v prostor so poškodovali intaktne arheološke plasti.

Faza 1 – Geološka osnova.

Faza 2 – Najstarejša faza nalaganja (kolvij). Mogoče gre za uporabo prostora v neposredni bližini pred njegovo prazgodovinsko poselitvijo.

Faza 3 – Najstarejša prazgodovinska faza uporabe. Gre za uporabo zgornje površine najstarejše plasti (SE 140).

Faza 4 – Prazgodovinska naselbinska faza nalaganja (kolvij).

Faza 5 – Prazgodovinska naselbinska faza – uporaba. Hodna površina te faze je bila vrh prazgodovinske naselbinske plasti.

Faza 6 – Prazgodovinska naselbinska faza nalaganja.

Faza 7 – Prazgodovinska faza nalaganja. Plast je sestavljena iz nanosa erodirane geološke osnove in erodirane prazgodovinske naselbinske plasti, ki sta ležali na zgornjem pobočju vrtače in zunaj nje.

Faza 8 – Prazgodovinska faza koluvalnega nalaganja. Predstavlja nadaljevanje močnih erozijskih procesov po zapustitvi prazgodovinske naselbine.

Faza 9 – Rimskodobna naselbinska faza uporabe. Štiri jame za stojke so del lesene strukture, ki sega še zunaj izkopnega polja. Tloris strukture ni znan, verjetno pa je bil pravokoten. Gre za bivalni ali gospodarski objekt, ki je bil del manjše rimskodobne podeželske naselbine – kmetije.

Faza 10 – Rimskodobna hodna površina. Povezana je s prvo rimskodobno fazo uporabe prostora (faza 9).

Faza 11 – Rimskodobna naselbinska faza nalaganja. Gre za naselbinsko plast ali deponijo odpadnega materiala pretežno organskega izvora, ki je povezana z naselbino v vrtači.

Faze 12–17 – Recentne faze uporabe prostora.

Sonda 2 v velikosti 30 x 3 m je bila zakoličena na parcelni številki 582 k.o. Vinji Vrh vzhodno od cerkve Sv. trojice, na robu platoja, kjer se teren strmo spušča proti globoki kraški vrtači.

Faza 1 – Geološka osnova.

Faza 2 – Najstarejša faza nalaganja (kolvij) pred poselitvijo prostora.

Faza 3 – Najstarejša prazgodovinska faza uporabe tega območja. Gre za uporabo zgornje površine

najstarejše plasti (SE 214, faza 2). Zaradi omejenega obsega izkopnega polja ni mogoče ugotoviti oblike in namembnosti objekta. Glede na lego stojk se domnevno nahajamo na robu prazgodovinske terase, močnejšo poselitve v prazgodovini predvidevamo na terasi južno od sonde 2.

Faza 4 – Prazgodovinska naselbinska faza nalaganja.

Faza 5 – Rimskodobna faza nalaganja. V njej je bilo najdenih več fragmentov tako rimskodobne kot tudi prazgodovinske keramike. Kaže na uporabo samega vrha vzpetine Vinji vrh v rimskem obdobju.

Faza 6 – Pokopana tla.

Faze 7–12 – Recentne faze uporabe prostora.

V obeh sondah je opazna močna faza erozijskega nalaganja po zapustitvi prazgodovinske naselbine. Vzrok močne erozije ni jasen, lahko pa je posledica intenzivnejšega poljedelstva ali živinoreje v okolici, ki je posledično povzročila erozijo na kraškem svetu. V sondi 1 nismo odkrili izrazite faze erozijskega nalaganja po zapustitvi rimskodobne naselbine, vendar je to lahko posledica nadaljevanja poljedeljske uporabe vrtače. Stanje je bilo nekoliko drugačno v sondi 2, kjer smo našli fragmente rimskodobne keramike iz koluvialnega nanosa v fazi 5.

Znotraj sonde 1 smo ugotovili sledove poselitve tako iz rimskega kot tudi iz prazgodovinskega obdobja. Ugotovljeni objekti se širijo tudi zunaj arheološkega izkopnega polja. Sledovi rimskodobnega objekta v kraški vrtači so prvi primer tovrstne poselitve na območju Bele krajine.

Tudi s sondo 2 smo zajeli rob poselitvenega območja, ki se je domnevno raztezalo po celotnem Vinjem Vrhu. Sledovi poselitve so zaradi erozije večinoma uničeni, vendar so ohranjeni na JV robu sonde 2 pod debelejšimi nanosi.

Vsekakor gre za pomembno arheološko najdišče, ki v prostoru Bele krajine pomembno prispeva k poznavanju bakrenodobnih in bronastodobnih naselbin in izrabe prostora v 4. in 3. tisočletju pr. n. š. ter je razkrilo tudi novosti v zvezi s poselitvijo v rimskem obdobju.

Philip Mason, Tina Britovšek, Ildikó Pintér

220

EŠD: 12173

Naselje: Vipava

Občina: Vipava

Ime: Vipava – arheološko najdišče Bela in Grublje

Naslov: lokacija 13 hiš ob Beli

Področje: A

Obdobje: rimsko obdobje: 3.–4. stoletje

Vrsta dela: 6

Poročilu o delu za leti 2003 in 2004 na tej lokaciji dodajamo kratko dopolnitev: v maju 2005 smo z omejenim sondažnim izkopom preverili stanje ohranjenosti arheološkega depozita še na stavbni parc. št. 1 v zazidalnem območju. Zelo skromne ostaline v dnu ornice so nakazovale obstoj še tretjega objekta, brez zanesljivih stavbnih ostalin. Večje število razlomljenih strešnikov in razmetanih lomljencev dopušča misel o stavbni ruševini, z novcem Maksencija, brez drugih najdb. Zanimivejši je ostanek podstavka (?) iz zloženih srednje velikih prodnikov debeline 0,20 m, ohranjene vidne velikosti 1,40 x 1,30 m, na geološki podlagi ilovice z velikimi prodniki. Sodeč po legi, ne spada v tretji objekt, ampak leži med njim in našim drugim objektom (neodkopano – prostor med novimi hišami!). Na površini zložbe in med kamni smo na površini 0,40 x 1,0 m našli sedem novcev (3 aurelianus /270–275/, 3 probusi /276–282/, 1 constans /341–348/). Ta zaključena najdba potrjuje čas uporabe tega prostora zanesljivo še v drugo polovico 3. stoletja n. š. (dosedanje novčne najdbe so iz prve polovice 4. stoletja). Obenem pa sedanja, že druga najdba postamenta, domnevno namenjenega postavljanju težjih predmetov na nestabilno ilovnato podlago, na tem najdišču (podobno zložbo prodnikov smo našli na dvoriščnem prostoru med objektoma 1 in 2 na stavbni parceli št. 2 – gl. citirano poročilo) dodatno potrjuje tezo, da imamo v tem predelu severno od Vipave, ob strugi Bele, v mlajšem rimskem času gospodarski (obrtni?) okoliš.

Nada Osmuk

221

EŠD: 818

Naselje: Vipava

Občina: Vipava

Ime: Vipava – Lanthierijev grad

Področje: UA

Obdobje: druga polovica 17. in 18. stoletja

Vrsta dela: 4, 6

Obsežno Lanthierijevo graščino, pomemben spomenik poznobaročne umetnosti, ki dominira v naselju, je lastnik, Občina Vipava, namenil za študijsko dejavnost Politehniko iz Nove Gorice. V letu 2005 je ta lastnik izpeljal razpis za pridobitev izvajalca projektne dokumentacije PGD za rezidenčno poslopje graščine. Sodelovali smo pri natečajnih pogojih s smernicami, tako da smo